

Slovenski dom

Stev. 49

V Ljubljani, četrtek 29. februarja 1940

Leto V

Posveti Amerike z nevtralnimi državami za novo gospodarsko ureditev sveta po sedanji vojni

Curih, 29. februarja. o Rooseveltov odposlanec Summer Welles je sredi ob 18.54 dopotoval iz Rima v Curih. Na postaji ga je navdušeno pozdravilo nad 1000 ljudi. Welles se je z močnim policijskim spremstvom odpeljal v družbi tajnika ameriškega posništva do hotela. Tam ga je čakal ameriški poslanik iz Berna Harrison, s katerim je Welles imel več ur dolg posvet o položaju v nevtralnih državah ter o njihovem stališču v sedanji evropski vojni.

Welles je davi odpotoval v Berlin.

Washington, 28. febr. o. Reuter: Ameriški zunanji minister Cordell Hull je včeraj izjavil, da teko pogajanja med ameriški diplomatskimi zastopniki in vladami vseh nevtralnimi držav. Pogajanja veljajo načrtom, ki naj preprečijo, da bi se avtarične in totalitarne države polastile gospodarske in politične kontrole sveta po končani vojni. Ministrstva zadnja izjava, ki se je nanašala na posvete z nevtralnimi državami za uvedbo boljšega reda na svetu po sklenitvi miru v Evropi, poslala vsem ameriškim diplomatskim zastopnikom v tujini, da bi mogli opozoriti tuje vlade na to izjavo in na ameriške namene. Ta akcija je bila storjena za izvedbo priprav za ureditev gospodarskih in vojaških vprašanj po sedanji vojni. Ti razgovori nimajo zveze z razmerami, ki vladajo med vojno. Če sile, ki podpirajo mir, zlasti pa gospodarske sile, ne bodo organizirane pred prehodno dobo obnove po sedanji vojni, bi imele verjetno avtarične in totalitarne države iste težnje, kakor so jih imele po svetovni vojni. Te težnje so, da bi te države razširile svoje gospodarske in politične načine na čim več delov sveta. Hull je odklonil, da bi dal izjavo o odgovoru tistih nevtralnimi vlad, s katerimi je že stopil v stik in poudaril, da je njegov prvi vtis, da so odgovori ugodni. Prav tako je izjavil, da za sedaj ne more ničesar reči, če je katera tuja vlada predložila poseben načrt in program za gospodarsko preureditev in razorožitve.

Carinska zveza med Nemčijo in Češko - odložena

Berlin, 29. febr. o. Nemška vlada je izdala naslednje uradno poročilo:

Ker priprave za uredbo carinske zveze med Nemčijo in Češko-moravskim protektoratom še niso končane, je uveljavljanje carinske zveze odloženo za letošnji 1. april, odloženo na poznejši čas.

60 rudarjev ubitih, 100 ranjenih v istrskem premogovniku

Rim, 29. februarja. Število žrtev nesreče v premogovniku Raša v Istri, kjer so včeraj eksplodirali plini, je precej večje kakor so prvotno mišlili. Skupno je bilo ob eksploziji ubitih okoli 60 rudarjev, okoli 100 pa je bilo ranjenih. Točno število mrtvih še ni bilo mogoče ugotoviti. Nesreča se je dogodila v globini 280 m. Večini delavcev, ki jih je bilo več in ki so se nahajali v tem trenutku pri delu, se je posrečilo rešiti se v postranske rove ter si s tem rešiti življenje.

Turčija je za nemško stvar izgubljena...

London, 29. febr. o. Današnji angleški listi poročajo, da bo dosedanji nemški poslanik v Ankari von Papen v kratkem zapustil svoje mesto, ker je naziv njegovega napora zdaj nemški vladi jasno, da je Turčija za nemško stvar v sedanji vojni izgubljena. Von Papen naj bi po teh vesteh šel za nemškega poslanika v Rim. Glavna njegova naloga v Rimu bi bila pomiriti Italijo s Sovjeti ter jo pridobiti za tesnejše sodelovanje z Nemčijo v vojni.

Ankara, 29. februarja. o. Anatolska agencija sporoča uradno, da niso bili storjeni nobeni koraki za odpoklic turških trgovinskih ladij, ki so v inozemskih vodah. Te vesti je prineslo angleško časopisje.

Nastop madžarske policije proti vedno številnejšim beguncem iz Češke

Na zahtevo Nemčije so madžarske oblasti obkrožile včeraj francosko poslaništvo v Budimpešti, da bi ujele 48 ugodnih čeških beguncev

Budimpešta, 29. febr. o. Madžarska policija je včeraj popoldne obkrožila francosko poslaništvo v Budimpešti in izvajala nad njim pravo obleganje. Policija trdi, da je v prostorih poslaništva našlo zavetišče 48 beguncev s Češkega in Moravskega, ki so pribežali na Madžarsko čez Slovaško. Vsi ti begunci pripadajo vodilnim krogom češke in moravske javnosti in nameravajo s francoskimi potnimi listi pobegniti čez Jugoslavijo in Italijo v Francijo. Madžarska policija ima nalog aretirati vsakega človeka, ki bi zapustil francosko poslaništvo z novim potnim listom. Navzile vsej pažnji pa je včeraj francoski poslanik Guerlet v svojem avtomobilu odpeljal 5 teh beguncev.

Francoski poslanik je zaradi tega koraka takoj včeraj protestiral v madžarskem zunanjem ministrstvu. Zdi se pa, da njegov protest ni dosti za legal, ker se policijski oddelki še niso umaknili iz bližnje poslaništva.

Madžarska vlada je ta korak izvedla šele po hudem nemškem pritisku. Nemci zahtevajo, naj Madžarska vlada pošlje vse češke politične be-

Rim, 29. februarja. Havas. Osební Rooseveltov odposlanec pri Sv. stolici Miron Taylor je bil sredi na večerji pri ameriškem veleposlaniku Philippsu. Med povabljenici so bili: italijanski veleposlanik v Washingtonu Dino Alfieri, irski in madžarski poslanik pri Sv. stolici ter številne druge ugledne osebnosti. Taylor je včeraj obiskal starešino Sv. kolegija kardinala Granita di Belmonte. Ta teden bo Miron Taylor stopil v stik z drugimi člani Sv. kolegija ter z zastopniki posameznih držav pri Sv. stolici.

lici. Ob prihodu Rooseveltovega osebnega odposlanca pravi rimski katoliški list »Avvenire«, da predstavlja 27. februar datum v zgodovini cerkve, ker ima od tega dneva Roosevelt svojega predstavnika pri Sv. stolici. Ta dogodek predstavlja na idejnem in političnem polju srečanje, ki prihaja za vse one, ki so v vojni, ob pravem času. »Avvenire« poudarja, da pomeni razgovor, ki ga je imel Summer Welles s šefom italijanske vlade, dopolnitev razgovorov, ki jih je imel Taylor s sv. očetom.

Novi poskusi za pomiritev med Romunijo ter Bolgarijo in Madžarsko

Carigrad, 29. febr. m. Turško časopisje posveča posebno pozornost obisku, ki ga je nedavno naredil v Sofiji romunski finančni minister Konstantinescu. Listi poudarjajo, da je imel romunski minister nalogo poizvedeti, pod kakšnimi pogoji bi moglo priti do popolnega razčiščenja odnosov med Romunijo in Bolgarijo. Po vesteh turškega časopisja je Bolgarija znova poudarila vprašanje o vrnitvi Dobrudže kot prvi pogoj, če naj potem začneta Bolgarija in Romunija skupno reševati vsa ostala sporna vprašanja, ki niso tako bistvena in prestižnega pomena, kakor pa je za Bolgarijo Dobrudža. V koliko se je to vprašanje pomaknilo z mrtve točke, pa turško časopisje ne ve povedati. Politični krogi v Sofiji in v Turčiji gledajo z velikimi dvomi na to zblizanje prav zaradi stališča romunskega časopisja, ki še vedno vztraja

pri nedotakljivosti romunskih meja in odklanja vsako spremembo, zlasti pa še v sedanjem času.

Budimpešta, 29. febr. m. Madžarski politični krogi mislijo, da pripravljata madžarska in romunska vlada neposredna pogajanja za ureditev vseh spornih vprašanj, ki že dolga leta kalijo dobre odnose med njima. Menijo tudi, da ni izključeno, da se je za rešitev vseh vprašanj zavzela Italija. Te domneve opirajo na okoliščino, da že več kot teden dni ni bilo brati v madžarskem časopisju nobenega napada na Romunijo. V tem času sta madžarska in romunska vlada tudi sporazumno rešili vprašanje o železniških pristojbinah, dalje pa je bil dosežen tudi sporazum med zastopniki madžarske in zastopniki transilvanske katoliške cerkve

Nove vesti o morebitni sklenitvi miru med Finsko in Sovjeti

Finska je pripravljena sprejeti vsako posredovanje za časten mir

London, 29. febr. o. Reuter: »Times« prinaša članek svojega diplomatskega urednika o odnošajih med Finsko in Sovjetsko Rusijo. V članku se posebno naglašja, da nekateri menijo, da se finko-sovjetski spopad lahko reši s sporazumom. Iz sovjetskih virov prihajajo glasovi, da bi zasedba vse Finske pomenila preveliko breme za Sovjetsko Rusijo. Istočasno se trudi nemška diplomacija, da bi se sklenil mir. Kakor se zdi, prevladuje v Moskvi mnenje, da proti Sovjetski Rusiji vedno večja nevarnost pred napadi zaveznikov na jugu. V takih razmerah, pravi članek na kraju, ni čudno, da vedno več ljudi računa z možnostjo miru med Finsko in Sovjetsko Rusijo.

Finski zunanji minister Tannes je izjavil za-

stopnikom tiska, da je tuja pomoč Finski še vedno nezadostna in da prihaja zelo počasi. Tanner je dejal, da Finci ne morejo skriti razočaranja, ki je nastalo zaradi tega, ker Amerika ni hotela odobriti Finski posojila v znesku 60 milij. dol., kakor je Finska zahtevala. Potem ko so pogajanja za to posojilo trajala mesec dni, je sedaj predlog za posojilo v znesku 20 milij. dolarjev. Glede naj-novejših vesti o posredovanju med Sovjeti in Finsko je izjavil Tanner, da Finska nima nič proti prijateljskemu posredovanju ne glede na to, s katere strani bi prišlo. Finska pa ne more skleniti miru za vsako ceno. Zato naj bi posredovanja, ki naj bi šla na škodo finski samostojnosti in varnosti, rajši izostala.

Po treh mesecih vojne na Finskem:

Vsi sovjetski napadi na Viborg - odbiti

London, 29. febr. o. V okolici Viborga divja že dva dni huda bitka. Na obeh straneh so dobili močna ojačenja. Sovjetske čete z vso silo napadajo finske postojanke, katere se drže hrabro in odbijajo sleherni napad. Če bodo imeli Finci zadosti orožja in municije, upajo, da bodo tudi to ofenzivo odbili. Zaradi izpraznitve trdnjave Kojvisto se položaj ni nič spremenil.

Angleški radio poroča, da bo še ta teden odšlo na Finsko nad 3000 angleških prostovoljcev, ki so že pripravljeni za odhod.

Po cenitvi finskih uradnih krogov je sedaj na bojišču pri Viborgu 175.000 rdečih vojakov. Dve diviziji napadata Viborg, kjer je prav tako oster boj, kakor pred dvema tednoma pri Sumi. Finci dobivajo nova ojačenja in se hrabro drže. Na Finsko je prispelo večje število letal, ki se udeležujejo pri bojih pri Viborgu. Zaradi novih ojačenj in zaradi ozemlja, na katerem teče boj, so vojaški strokovnjaki mnenja, da bodo Finci še dolgo nadaljevali z od-

porom pri Viborgu. Sovjetske čete poskušajo priti po ledu v zaliv pri Viborgu.

Helsinki, 29. febr. AA. Reuter: Snočnje sporočilo finskega vrhovnega poveljstva pravi: V Karelijski ožini so finske čete odbile vse sovražne napade. Uničenih je bilo več tankov. Severno od Ladoškega jezera so bili odbiti vsi napadi. Pri Khumi so finske čete izvedle uspešen napad. Na ostalih bojiščih ni bilo pomembnejših dogodkov. Finsko letalstvo je izvedlo več uspešnih ogledniških poletov in bombardiranj. Sovražno letalstvo se je udeleževalo nad bojiščem in tudi pri Petsamu. V notranjosti države so sovjetska letala bombardirala Hangö, Kovola in Frederiksham. Ubita je bila ena oseba.

Nemški listi odločno zavračajo vesti, da bi bil kancler Hitler izdelal nov mirovni načrt, katerega naj bi bil Mussolini predložil Rooseveltovemu odposlancu Wellesu. V tem načrtu naj bi Nemčija zahtevala, da ji priznajo sedanje osvojitve na Češkem in na Poljskem, ustanovila naj bi se nekaka okrnjena Poljska, ki bi bila odvisna od Nemčije, razdelili naj bi kolonije in surovine, potem bi pa bili Nemci pripravljali pogajati se o razorožitvi. Ker bi tak mir dal Nemčiji vse, kar si je osvojila in ker bi nič ne zmanjšal njene moči, je navzile zavračanju nemškega tiska verjetno, da se nemški voditelji le ukvarjajo s takim načrtom. Na zborovanju socialistične II. internacionale v Bruslju so vsi delavski zastopniki soglasno obsodili Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, češ da je njuna osvajaalna politika enaka in miru enako škodljiva. Sklenili so storiti vse za rešitev Finske, ki je prva straža evropske omike proti azijskemu nasilju.

Francosko-angleški odbor za skupno preskrbo z vojnimi potrebščinami je naročil v Ameriki novih letal za 250 milijonov dolarjev.

Nemška vlada je prepovedala vsako zidanje novih stavb zaradi pomanjkanja železa, stavbenega materiala in delovne sile. Izjeme od te prepovedi bo mogel dovoljevati samo maršal Göring.

Nemška podmornica je s torpedom potopila 2000-tonsko špansko ladjo »Banderas«, ki je vozila iz severne Afrike v špansko luko San Sebastian. Ker so nemške podmornice začele zdaj potapljati španske ladje, čeprav je bila Nemčija vojna zaveznica Španije, napovedujejo, da bodo Nemci začeli kmalu tudi z napadi na italijanske ladje.

Uradno poročilo francoskega vrhovnega poveljstva od snoči pravi, da je bil na vseh delih bojišča mir.

Današnji številki SLOVENSKEGA DOMA so priložene položnice. Prosimo, poslužite se jih in si zagotovite redno prihajanje lista, brez katerega je v današnjih časih težko shajati.

Vesti 29. februarja

Vrhovno poveljstvo egiptovske vojske je zapovedalo, da mora biti s 1. marcem zaradi vojaških priprav izpraznjena vsa okolica Aleksandrije.

Egiptovska zbornica je skoraj soglasno sprejela zakon o omejitvi delovanja levčarskih delavskih organizacij, ker se je izkazalo, da jih je večina v službi tujine in da njihovo delovanje ogroža varnost ter samostojnost države — kakor povsod.

Nova črta finskega odpora je sedaj za 52 km krajša od stare linije. To je zelo važno zaradi dejstev, da je na drugi črti treba manj moči za obrambo.

V London je prispel guverner madžarske narodne banke dr. Kvant. Guverner ima namen razgovarjati se z Angleži o dobavi angleškega premoga za madžarsko industrijo.

Med Italijo in Nemčijo je bil včeraj podpisan sporazum, po katerem bo 30.000 italijanskih poljedelskih delavcev v kratkem šlo na delo v Nemčijo.

Predsednik francoske vlade Daladier je imel včeraj govor v zunanje-političnem poslanskem odboru. V govoru je med drugim razlagal notranje težkoče v Nemčiji, o katerih ima Francija zanesljive podatke. Te težkoče hoče Nemčija prikriti s podvojeno propagando v tujini.

Angleški major Kermit Roosevelt, sin pokojnega ameriškega predsednika Teodorja Roosevelta, je pustil svoje mesto v angleški vojski in bo prevzel vodstvo tujih prostovoljcev na Finskem.

Prvi oddelek kanadskih prostovoljcev je včeraj dopotoval na Finsko.

V angleški poslanski zbornici je včeraj imel dolg govor osiveli politik Loyd George in ostro nastopil proti temu, da bi Anglija začela vojno z Rusijo tako, da bi naravnost pomagala Finski. Možiček je hudo napadal tudi Fince. — Loyd George je bil tisti angleški politik, ki je dolga leta hujskal na vojno z Nemčijo, brž pa ko se je začela, je hujskal proti vojni.

Iz švicarskih krajev ob Bodenskem jezeru poročajo, da so včeraj slišali neznan letala, ki so letala nad letalskimi tovarnami v Constanzu na nemškem bregu jezera. Streljati je začelo tudi nemško protiletalsko topništvo, eksplozij pa ni bilo slišati.

Finske čete na utrjenih otokih pred Kojvistom, ki so se te dni umaknile, so štele komaj 200 moških. Teh 200 moških je s tremi obreznimi baterijami zadrževalo tri mesece vse sovjetske napade s kopnega in z morja. Topovi pred Kojvistom so hudo poškodovali dve sovjetski križarki in veliko bojno ladjo »Oktobrska Revolucija«.

Potovanje Otona Habsburškega v Združene države ima namen vplivati na odločujoče ameriške kroge, da bi se po sedanji vojni zavzemali za ustanovitev habsburške države, ki bi bila urejena kot demokratična federacija.

Neka argentinska kovinska tovarna je kupila ostanke potopljenе nemške križarke »Admiral von Spee« kot staro železo.

Madžarsko trgovsko zastopstvo je prispelo v Ankaro 28. jan., da bi preuči možnosti za izpremembo madžarsko-turške trgovske pogodbe, je odpotovalo snoči v Budimpešto.

Uradno glasilo sovjetske vlade »Pravda« je včeraj zanikalo vesti o zbiranju sovjetskih čet na kavkaški meji.

Porazdelitev življenjskih potrebščin v Nemčiji med 11. marcem in 7. aprilom ne bo spremenjena, kar bi pričelo, da je v Nemčiji tudi v sedmem mesecu vojne dovolj življenjskih potrebščin.

V angleški poslanski zbornici bo danes velika razprava o položaju 74.000 nemških beguncev, ki uživajo nazivlje vojni skoraj popolno svobodo.

Madridska policija je odkrila obezno levčarsko zaroto in prišla 41 ljudi, članov raznih skrivnih komunističnih organizacij. Del zarotnikov je bil včeraj ustreljen.

Zaradi vojne na Finskem je sovjetska vlada odpoklicala s kitajskih bojišč 800 rdečih letalcev in tehnikov, ki so doslej pomagali Čang-kaj-šekovi armadi.

Finska vlada je izdelala zakon o tujih prostovoljcih v finski vojski. Prostovoljci bodo dobivali vso oskrbo ter po 20 din plače na dan. Vsakemu bo zagotovljena po vojni tudi invalidska podpora.

V zadevi glede angleškega napada na nemško ladjo »Altmark« v norveških vodah, se je Norvežke posrečilo odbiti vse nevarnosti, ki so zaradi tega nastale na obeh straneh, je izjavil včeraj norveški zunanji minister Koht.

Italija dobiva 90% svojega petroleja iz Romunije, zaradi česar bi bila njena preskrba ogrožena, če bi si Nemčija zagotovila ves romunski petrolej. Zaradi tega Italija hiti s pogajanjem v Bukarešti, da bi ne bila zaradi nemških zahtev prikrajšana.

Nemški kancler Hitler je sklenil po svojih načrtih preurediti dunajsko mestno središče. Zaradi tega bodo veliko stavb sredi mesta podrti.

18.000 poljskih vodilnih ljudi iz vseh stanov je bilo po zasedbi Poljske ustreljenih, da ne bi Poljaki imeli več nobenih voditeljev. Od tega števila jih odpade 5000 na poznanjsko pokrajino, 8000 na pomorjansko, 5000 pa na Šlezijo in Krakov. Te številke navaja podrobno poročilo poljske vlade v razmerah na ozemlju, ki so ga zasedli Nemci.

Nemški listi zadnje čase začel zelo lepo pisati o predsedniku Združenih držav Rooseveltu, o njegovih politiki in sposobnosti. Prej so včasih nemški listi Roosevelta dolžili, da je Jud in da vodi angleške bogataše v boj proti nemškim koristim.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 29. februarja.

Kronist bi imel še priliko pisati in razglabljati o kvarnih posledicah letošnje hude zime. Hudemraz je povzročil hišnim poselitnikom mnogo sitnosti in stroškov, ko so deževne cevi po hišah zamrzle in so se v njih nabrale velike kepe ledu. Druga leta so kaj nepraktično tajali led po teh ceveh. Letos pa so dobili mnogi kleparji moderne aparate, s katerimi opravijo tajanje ledu po deževnih ceveh in vodovodnih napravah z največjo lahkoto in z malimi stroški. Mraz je na vodovodnih cevah napravil ponekod večjo škodo.

Jutranji mraz — da se tako izrazimo — je prav zmeren in za zdravje prijeten. Jutranja temperatura se je že v mestu dvignila nad ničlo in je obvladala zadnji dni ta položaj. Okolica se kaže jutranjo temperaturo pod ničlo. V Črnučah pri transformatorski postaji je bilo davi — 5 C, včeraj ob eni pa je tam toplomer zaznamoval najvišjo toploto +18 C. Torej prav velik skok! Toplinske razmere pa se razvijajo po vseh zakonih prirode in ne delajo nikakih skokov.

Razni vlomi in druge zgodbe

Policijska uprava dnevno prejema prijave o manjših tatvinah in vlomih. Na Sv. Petra cesti 76 stanujoči brivski mojster Ivan Merlak je prijavil, da je bilo 25. t. m., na Matijev dan, v njegovo odtisnost vlomljeno v njegovo podstrežno stanovanje. Tat, ki je moral domače razmere dobro poznati, je mojstru odnesel mnogo rjuh, posteljnega in drugega perila in še druge stvari, tako da je Merlak oškodovan za okoli 2300 din. Tat je stanovanje odprl s ponarejenim ključem ali vitrihom. — Tatovi so se spravili sedaj v času, ko je še občutiti delno pomanjkanje jaje na trgu in so sedaj jajca še po 1—1.50 din komad, tudi na tatvine jaje. Trgovci Josip Andrejčič ima v Barvarski ulici 6 svoje skladišče, kjer je imel stranih tudi več zabojev jajc. Neznani tat mu je te dni odnesel dve košari z okoli 1000 jajc v vrednosti 1200 din. Tako visoko ceni trgovec svoje škodo! Tat je moral napraviti prav čedno kupčijo. — V različne paviljone na veseliščnem prostoru velesejma je bilo izvršenih najbrž v gotovih presledkih več vlovov. Tatovi so odnašali razne električne žarnice in druge stvari. Lastniki paviljonov so oškodovani za okoli 2400 din.

Reševalna postaja

je včeraj stopila v akcijo pri dveh zadevah. Pečovski pomočnik Jože Zajec, rojen leta 1871 v Beli Cerkvi pri Novem mestu, brez posla, stanujoč na Celovski cesti, je včeraj okoli 14 šel po Bleiweisovi cesti mimo Trubarjevega spomenika. Tam je spodrsnil in si pri padcu zlomil desno nogo.

Gospa Tinca, žena nekega pekovskega pomočnika, se je na svojem stanovanju hotela zastopiti z neko tekočino. Pravčasno so jo zapolnili, kako se je vila v krčih. Hitro so poklicali reševalno postajo, da jo je odpeljala v bolnišnico.

Lastnik je spoznal svojega psička

Kakor po velikih mestih, tako so se začeli pojavljati v Ljubljani tudi posebni tatovi, ki so specialisti v tatvinah psičkov in psov. Neki gospod je kupil prav čednega, svetločrnega »dakina«. Ta nežni psiček se je pri gospodu počutil domačega. Živel je ko baronček. Nekoga dne je psiček izginil. Vse poizvedbe so bile zaman! Vsa povpraševanja in iskanja brez uspeha! Psička ni bilo na spregled!

Gospod je včeraj okoli 14 korakal mimo pošte. Nasproti mu je prišla dama s hčerko in na vrvi psička. Gospod je vrgel biskovit pogled na nežno živalco. Poklical je psička po imenu. Psiček je mlo zalajal. Kratek razgovor. Gospa je gospodu pojasnila, da je »dakelček« kupila za 500 din, gospod pa ji je dokazoval, da mu je bil prav ta »dakelček« ukraden. Kot dokaz je poklical psička še enkrat po imenu. In psiček ga je mlo gledal. Za enkrat sta se gospod in gospa mirno ločila. Psiček je odšel z gospo, gospod pa je pripomnil: »Bomo zadevo, gospa, že uredili na pristojnem mestu! Bolje mirno, ko pa s sodnijo!«

Ko smo že pri psih, naj navedemo kratko poročilo, poslano od orožniške postaje v Smedniku na ljubljansko policijo. Poročilo navaja: Kmalu po novem letu se je zatekel k Antonu Oblaku v Trbojah, občina Smednik, boljši lovski pes, precej velik, bele barve in po vsem životu z manjšimi in večjimi temnozlatimi lisami, ima velike, dolge ušesce, je jerebičar. Lastnik naj se javi!

Poziv Rdečega križa za delovno osebje

Ce bi se pripetila večja elementarna neizgoda, če bi se pojavila epidemija, zlasti pa če bi izbruhnila vojna, zadenejo Društvo Rdečega križa mnoge stranske in težavne naloge.

Zato Dravski banovinski odbor društva Rdečega križa ponovno prosi in poziva vse domoljubne rojake, katerih ne veže vojaška dolžnost, posebno pa žene in dekleta, da se priklase pri odboru Rdečega križa v svojem kraju za razne prostovoljne službe v vojni, kakor so: upravno-račun-

ski posli v bolnišnicah, ambulantah, postajah za prvo pomoč in drugih napravah Rdečega križa; dalje za razna druga dela pri omenjenih ustanovah (za kuhanje, pranje, snajenje in službovanje v skladiščih); za izdelovanje perila, za sprejemanje in oskrbo beguncev, za nabiranje darov v denarju, v pridelkih in izdelkih itd.

Za službovanje v Ljubljani naj se dotične osebe, v kolikor se to doslej še ni zgodilo, prijavijo osebno v pisarni Dravskega banovinskega odbora društva Rdečega križa, Gosposvetska cesta 2-III. Tu se sprejemajo prijave vsak dan od 9 do 12. Prijava se odda lahko tudi pisмено na zgoraj navedeni naslov ali telefonično na št. 40-31.

V prijavi naj navede vsak svoj natančni naslov in vrsto službe, ki jo želi opravljati, kakor tudi šolsko izobrazbo, poklic in starost. Onim, ki so se doslej že javili, ni potrebno, da se znova prijavijo.

Sejmi v Mariboru spet prepovedani

Mestno poglavarstvo je izdalo sledeči razglas: Ker je bila dne 26. II. 1940 na Slomškovem trgu 20 ugotovljena slinavka in parkljevka na 7 govedih, odrejam na podlagi živalskega kužnega zakona z dne 14. VI. 1928 in pravilnika k temu zakonu:

Del mesta, ki se nahaja med Slovensko ulico, Gledališko ulico, Barvarsko ulico in Slomškovim trgovom, se smatra kot okuženo ozemlje in je potrebno ukrepanje, da se bolezen ne razširi. Ostalo mesto se smatra kot ogroženo ozemlje in veljajo zanj sledeče odredbe:

1. Zabranjen je promet s parkljarji (goveda, svinje, ovce, koze).
2. Izvrši se pregled vseh parkljarjev v mestu.
3. Trgovina z živino na področju mestne uprave je zabranjena, izvezno se bodo dajala dovoljenja od slučaja do slučaja.
4. Hlevi se stavijo pod zaporo.
5. Kokoši morajo biti zaprte na dvoriščih in se ne smejo puščati na cesto.
6. Živalski in svinjski sejmi so do nadaljnjega ukinjeni.
7. Vsakdo je dolžan vsako sumljivo obolenje živine prijaviti mestnemu veterinarskemu uradu, telefon št. 22-38.
8. Dostop goveje živine tudi v vprego v mesto je prepovedan. Pripusti se v mesto samo one parkljarje, ki imajo na živ. potnem listu opombo: »Za takojšnji zakol v mestni klavnici.«
9. Živali v mestni klavnici se morajo takoj sprosti poklati.
10. Prepovedano je odpremljanje vseh predmetov, s katerimi se lahko slinavka prenaša (seno, slama, koža, volna, gnoj itd.) iz mestnega območja.
11. Speharjem je dostop v mestno klavnico prepovedan.
12. Kršenje teh odredb se bo kažnovalo po živalskem kužnem zakonu.

Sodnega eksekutarja so zaprli

Maribor, 28. februarja.

Ni prijetno, če pride eksekutor v hišo, še ne-prijetneje pa lahko postane, če se potem s sodnim organom prav ne postopa. Zaradi takega prestopka sta prišla danes pred okrožno sodišče v Mariboru zakonca Marija in Martin Firbas iz Biša pri Svetem Lenartu v Slov. gorah. Dne 8. junija lanskega leta se je pri zakoncih Firbas zgledil izvršni organ okrajnega sodišča pri Sv. Lenartu Ivan Brumen. Prišel je rubit po naročilu sodišča zaradi dolgov, katere sta imela zakonca pri nekih ljudeh. Doma pa je našel le Marijo Firbas. V njeni prisotnosti je pregledal hišo ter odkril v omari 900 dinarjev, katere je zarubil. Ko pa je gosposinja videla, da je eksekutor našel denar, je hitro odšla iz hiše ter zaklenila večna vrata za seboj. Eksekutor je bil na ta način ujet ter ni mogel na prosto. Skušal je vrata odpreti, pa se mu dolgo ni posrežilo. Šele ko je snel zapaha, so se vrata udala. Tedaj pa se je pojavil pred vhom v hišo poleg Firbasove tudi že njen mož. Oba sta zahtevala od izvršila, da jima zarubljeni denar vrne. Ker tega ni hotel, ga je Firbas Martin začel nagovarjati, naj mu vrne samo 700 din, 200 din pa naj si obdrži ter potem reče, da ni ničesar našel.

Zakonca Firbas sta bila obsojena vsak na en mesec zapora nepogojno.

Proglas radikalnega glavnega odbora

Belgrad, 29. februarja. j. Radikalni glavni odbor je po informacijah belgradskih in zagrebških časopisov objavil proglas na svoje pristaje, v katerem bo zavzel svoje stališče do najvažnejših političnih vprašanj, o katerih so v zadnjem času govorili v glavnem odboru. Pričakovali so, da bo glavni odbor že včeraj objavil svoj proglas. Toda v zadnjem hipu je bilo sklenjeno, da bodo proglas prej poslali ponovno na pregled Acu Stanojeviću v Niš in da bo objavljen potem, ko bo Ac Stanojevič razglasil podpisal. Verjetno pa je tudi, da bodo objavili proglasa odložili do najbolj primerne trenutka.

„Živela federativna Jugoslavija“

Zagreb, 29. febr. j. Od včeraj predvajajo v zagrebškem kinematografu film, posnet ob zgodovinskih dogodkih v Zagrebu, ko je prišel tja na obisk knez namestnik Pavle s kneginjo Olgo. Na koncu filma je posnet tudi govor podpredsednika vlade dr. Mačka o pomenu knežjega obiska v Zagrebu. Dr. Maček pravi, da so Hrvatje 20 let vodili borbo za priznanje svoje narodne samobitnosti in za svobodo hrvaškega naroda. Borba je bila težka. V Srbiji je bila organizirana oblast, pri nas (Hrvatih) pa je bil organiziran narod in organizirana narodna zaveza z delom voditelja Stjepana Radića. Ta borba se je toliko zaostila, da se je doma in zunaj že zdela, da ni več mogoče sožitje med Srbi in Hrvati. Dr. Maček pravi, da bi se tako tudi zgodilo, če ne bi prišel na čelo države človek, ki je znal razumeti upravičenost borbe hrvaškega naroda, človek, ki je znal razumeti, da zavisi obstoj Jugoslavije tudi od tega, če bodo Hrvatje hoteli Jugoslavijo ali ne. Da pa bodo Hrvatje hoteli državo, morajo biti zadovoljni. Ta človek je imel tudi dovolj poguma, da se je postavil proti vsem temnim silam, ki so v Belgradu vladale, in je s potezo peresa odločil spor v korist Hrvatov. Ta človek je bil princ Pavle.

Nato govori dr. Maček, da stvar ni šla popolnoma gladko. V princu Pavlu je takoj uvidel dobro voljo. Spoznal pa je tudi težave, ki jih mora princ Pavle še prebroditi. Vse priprave je izvedel knez Pavle sam in končno dal Hrvatom, kar so hoteli imeti. Pri delu je imel najboljšega sodelavca v osebi predsednika vlade Dragiša Cvetkovića. Sporazum je razburil vse srbske šoviniste, toda srbskega ljudstva niso mogli razburiti, ker je to ljudstvo po srcu dobro. Obisk knežjega para v Zagrebu je poveljal, da ni mogoče iti od sporazuma nazaj, temveč samo naprej.

Dalje pravi dr. Maček, da knežji par, da sedaj visokima gostoma ne bodo potrebni nobeni sprejemi več, ker sta oba odslej enako naka kakor srbska. Knez Pavle in kneginja Olga ne bosta prihajala v Zagreb več kot gosta, temveč v svoj dom.

Na koncu je dr. Maček vzkliknil: »Živela federativna Jugoslavija!«

Novo mesto

Ljubljanski učiteljskiški gostujejo v soboto, 2. marca ob 8 zvečer v Prosvetnem domu z akademijo, na kateri bodo glasbene točke, in komedijo »Vzgojitelj Lanovec«. Komedija posreža s svojimi humornimi scenami v marsikatero vprašanje našega šolstva.

Slov. Bistrica

Prosvetno društvo uprizori v soboto ob 8 in v nedeljo ob pol 16 v Slomškovem domu pretresljivo dramo Antona Brumna: Mutec Osojski — po znani Askerčevi pesmi istega imena. Drama se prav sklada z resnostjo postnega časa. Pridite v obilnem številu.

Sokol na Hrvaškem je zasebno društvo

Hrvaški list o zgražanju sokola nad „preganjanju“ sokolov na Hrvaškem

Zagreb, 29. febr. j. Popoldanski list »Večere« prinaša oster odgovor »Savezu sokola kr. Jugoslavije« v zvezi z nekimi spopadi med sokoli in Hrvati v Hercegovini. O tem dogodku je »Politika« iz Belgrada objavila neko »uradno« sporočilo sokolskega »saveza«, v katerem je govor o tem spopadu. Zagrebški »Večere« pravi med drugim:

»Savez Sokola kr. Jugoslavije se je ponovno proslavil. Za znanimi akcijami, ki jih vodi belgrajski sokol, namreč z zbirkami za pobege brate iz Hrvaške, kakor da bi tu ubijali, požigali in trpinčili, prihaja sedaj še novo dejanje imenovanega sokola, proti kateremu je treba najostreje protestirati. Imenovani »savez« je objavil dogodek Ceda Milčića iz Mostarja, katerega je nekdo napadel in ta dogodek pripisuje »najbolj surovi nezakonitosti v vrsti protizakonitosti, ki se izvršujejo nad sokolskimi organizacijami in nad posamezniki v banovini Hrvaški.«

»Mi smo dobesedno navedli ta odstavek, ker je tak, da nas v največji meri čudi. Čudi nas, da so gospodje v tem »savezu« izgubili miren način presoje in polni najhujše jeze in srda menijo, da take žaljive besede pomenijo borbo za »jugoslovansko idejo«, kateri naj bi sokolstvo moralo služiti. Mi ne bomo uporabili isto izrazje, vendar pa je treba stvari postaviti na svoje mesto. Sokol v banovini Hrvaški naj se razvija tako, kakor vsa ostala zasebna društva, prav tako kakor se je razvijal že pred vojno, ko ni dobival pomoči od države, niti ni bil od nje subvencioniran.«

Toda o nezakonitosti »Savez sokola« nima pravice govoriti, kajti tu bi mogli našeti celo vrsto stvari, ki najbrž niso čisto v skladu z zakonom,

Slovenski vojak vestno izpolnjuje svojo dolžnost

Zadnji »Kor. Slovenec« prinaša kratko črtico iz življenja vojaškega novince-Slovenca in nato dodaja:

»Skromno črtico prvega vojakovega meseca naj dopolni misel na naše vojake na fronti. Nad tristo bi jih lahko imenovali našli. Zivahno se oglašajo domov in še nam na uredništvo. Pač zveni iz mnogih pisem rahlo domotožje, ki ga miri tu in tam mehka slovenska pesem. Pač trepeče marsikatero vojakovo srce hrepenenja po materi, domu, dekletu in se komaj umiri ob gostoljubju tamošnjega prebivalstva. A iz vseh pisem in dopisnic odseva velika misel, ki jo sluti že rekrut v prvi vojaški suknji: Rojaki v domovini! Mi slovenski vojaki na fronti smo posebej naša slovenska državnost in državljanska zvestoba. Spomin naših padlih tov. in nas blati, kdor bi slovenskemu rodu podtikaval zahrbtnost in nezvestobo! Podzvestno vsaj pa vsi občutimo oči tek vojaških pisem: In vi v zaledju? V blagor domovine in našega rodu žrtvuemo na fronti svobodo, zdravje in življenje. In la, vi, ali zmorete vsaj malo žrtve na oltar naše skupne slovenske narodne družine?«

Koroški drobiž

V Šmihelu pri Pliberku je bil odprt novodograjeni dom nemškega otroškega vrtca. Zgrajen je v alpskem slogu in se nahaja tik starega sokolskega splotja. Otvoriti je prisostvoval vodja-namestnik Kutschera.

Kakor poročajo iz Šmihela, so tam uvedli obvezno gospodinsko šolo za dekleta od 14 do 17. leta. Ta šola je vsak torek in petek popoldne. Pouk je seveda samo nemški. Dobrošen del pouka obsega televadbo in državljanska predavanja.

V Večni vasi je umrla Marija Breznik, ki je bila radi teže poškodbe že 12 let prikovana na posteljo.

Iz Skočjana v Podjuni pišejo, da so spremili na zadnji poti enega najboljših slovenskih korenin: Antona Laknerja, po domače Kovačevega očeta Pokojnik je bil vedno na svojem mestu. Dolga leta je zastopal narodne težnje Slovencev v občini, sodeloval je v slovenskem pevskem zboru in bil reden naročnik slovenskih listov. Pokojnemu župniku Poljanu je bil kot sosed in prijatelj dober pomočnik in sodelavec.

Celovško gledališče bo prihajajoči dni izvajalo Smetanovo »Prodano nevesto«.

Gospodarski minister je odredil, da smejo delavci iz Jugoslavije prenakazovati v domovino največ do 50 mark mesečno.

V času od 1. novembra do 15. m. m. so bile odrejene naslednje osebne spremembe: za častnega kanonika je bil imenovan g. dekan Stefan Singer, konzistorijalni svetnik je postal g. Aleš Zechner, župnik v Železni kapli. Duhovni svetniki so postali naslednji: gg. Jožef Dobernik, župnik v Rožku, Kristijan Koschier, župnik na Žihpoljah, Viktor Ruprecht, župnik v Svečah, Ivan Sekol, župnik v Globasnici, Ivan Sporn, komendant na Reberci, Jožef Štih, župnik v Bilčevsu, Lenart Trabsinger, župnik v Šmarjeti v Rožu, Valentin Weiss, župnik v Žitari vasi, Kristof Cebedin, župnik v Vovbrah. Za dekana dolbravške dekanije je imenovan preč. g. Zechner Aleš. Bolezenski dopust je bil dovoljen č. gg. Janzu Spornu na Reberci in Jožetu Vrhajaku na Brnci.

Celovška lašiščna organizacija je podarila za otroke in vojake 350 kg oranz.

Smrt vznemirja Craigley College

»O moj Bog, ustavil se je! Kaj se je zgodilo?«

MacPhey je stekel proti vlakcu, zataknil pa pri tem vozček, da se je vsa vreča krompirja stresla na tla.

Gospa Bernard-Mose je gledala za MacPheyem, nato pa je gledala na krompir, ki je raztresen ležal po tleh okrog nje, kakor da bi bil ta prizor na vso moč privlačel. Okrog nje so se slišali glasovi. Na vseh vagonih okoli so se pojavile glave.

»Kaj se je pripetilo? Zakaj smo se ustavili? Ali je kaka nesreča?«

Ta vprašanja so prihajala od vseh strani na tem minem polju, na katerem se je malo prej širilo samo brežanje čebel in pticje petje.

Gospa Bernard-Mose je ostala nepremično. Se zmerom je držala v roki cvetlico, katero je bila s takim zadovoljstvom održala. Nič več ni gledala v krompir pod svojimi nogami, temveč v MacPheya.

Dva moža eta bila okoliča iz lokomotive in nekaj živo pojasnjevala detektivu. Moralo se je pripetiti nekaj zelo resnega... sodeč po njihovih kretnjah... po izrazu njihovih obrazov.

»Poskušali smo ustaviti... seveda pa je bilo že prekasno...«

Toliko je mogla gospa Bernard-Mose slišati, nato pa so možje stekli proti koncu

vlakca, tja, kjer so tiri prehajali v krivino.

Amerikanka je bila blede kot dim, ki se je polagoma širil med drevjem... Zdelo se je, kakor da jo neki naгон tira, naj gre za temi možmi, istočasno pa jo drži prikovano na mestu.

Končno pa se je zganila kakor bi se bila osvobodila zanosu. Spotikala se je ob krompir in stekla proti tiri, se povzpela na nasip ter z naglimi koraki švignila mimo lokomotive, ki je še vedno puhala in mimo vagonov.

Potniki so gledali za to elegantno mlado žensko, ki je tako hitro korakala in držala v roki uvelo cvetlico. Šepetali so za njo. Ona pa se ni brigala zanje, videla je samo ovinek, za katerim so izginili MacPhey in oba strojnika.

Ko je stopila mimo zadnjega vagona, je začela teči. Glasovi potnikov so se komaj še slišali. Ptice petje, ki je prej utonilo v ropotanju vlaka, je sedaj preglasilo spet vso okolico. Toda gospa Bernard-Mose ni imela sedaj smisla za to božansko melodijo. Spotikala se je ob lesenih pragovih med tiri in vse bolj hitro tekla.

»Gospa Bernard-Mose! Mira!«

Morebiti je Amerikanka slišala, da jo nekdo kliče po imenu, morebiti je videla mladeniča, ki je tekkel čez polje, toda ustavila se ni. Prispela je do ovinka. Kakih 20 korakov pred njo je stala mlada sku-

pina ljudi, obrnjena s hrbtom proti njej in ti ljudje so se sklanjali nad nečim. Še bolj je pohitela, čeprav je čutila, da so za njo brzeli neki koraki, toda vso svojo pozornost je bila osredotočila na MacPheya, ki je z rokami nekaj pojasnjeval ostalim in se sklanjal nad nečim, kar je ležalo čez progo.

Gospa Bernard-Mose je bila blede kot smrt. Spotaknila se je ob pesek in se udarila ob tiri. Mehaniki so dvignili glave. MacPhey je skočil in se obrnil proti njej. Obraz se mu je bil od razburjenja popolnoma spremnil.

»Stojte, gospa Bernard-Mose! V imenu božjem, nikar ne napre! Ostanite, kjer ste!« je zakričal.

Obstal je. Zagledala je vijoličasto kapo, kapo craigleyške šolske uniforme. Ležala je na nasipu poleg proge. Prijela se je za grlo. Zazdelo se ji je, kakor da se zemlja izpod njene noge. »Irvin! O moj Bog!« Zamajala se je, izpustila cvetlico in padla na tla.

Ko je spet prišla k sebi, je ležala v podnožju nasipa. Neka trdna roka jo je bila objela. Njene oči so zagledale Harveya Nettltona.

»Mira,« je šepetal nežno Harvey Nettlton, »moraš... moraš ostati močna.«

Štirinajsto poglavje.

Metulj lastavičar.

Nekaj ur pozneje je sonce, ki je neusmiljeno pripekalo, obsevalo malo skupino

v ravnateljstvu delavni sobi: sira Willfrida Pamberleya, ki je sedel za pisalno mizo ter bil odločnejši in osornejši kakor kdaj prej, gospoda Dodd, ki se je zviljal v starem koženem naslonjaku, MacPheya, ki je stal naslonjen ob zid, in široki obrisi Sowerdena, inšpektorja policije iz Saltmarcha.

Zasebnik detektiv je imel besedo. Obraz mu je bil videti truden in njegovemu glasu je manjkala običajna sigurnost. Podajal je svoje poročilo o žaložbi.

»Nahajal sem se z gospo Bernard-Mose v Blackstonekem polju, sir Willfrid, ko se je vlak nenadoma ustavil. Stekel sem do strojevodja. Ta mi je povedal, da je vlak zavozil preko nečesa... V naglici ni mogel ugotoviti preko česa. To je bilo na samem ovinku... Odsli smo tja, da bi videli. Telo je bilo zleknjeno čez tiri. Najprej sem spoznal šolsko čepico, toda ena roka je ostala cela. V stisnjeni pesti sem našel tega metulja...«

Pokazal je s prstom na lastavičarja, ki je ležal na pisalni mizi na kosu pivka in bil precej poškodovan.

»Toda sem se uveril, da je žrtve Irvin — Mose,« je končal detektiv. Šef policije je razjaričen skočil s stola in gledal nekaj časa MacPheya, nato pa ravnatelja.

»Skralka, če bi malo boljše pazili! bi se ta nesreča ne dogodila!« je zakričal. »Seveda, če se mislimo še naprej elepti, bomo stali pri tem, da je bil tudi to samo nesrečen slučaj! Naj bo karkoli, toda ta otrok ni imel pravice lažiti po progi in povrh še tako zgodaj... To je neumnost!«

Vgriznil je v konce svojih brk, jih izpljunil in besno pihal.

»Vem, vem,« je rekel gospod Dodd in dvignil roki proti nebu. »Ničesar več ne morem pojasniti, z ničemer se ne morem opravičiti. Zeleniška proga se nahaja izven šolskega posestva. Ko sem izvedel, da brata Moseja hodita iz hiše pred zajtrkom, sem jima to takoj prepovedal, in nikdar ne bi bil dovolil, da bi smel Irvin to spet delati, če me ne bi bila gospa Bernard-Mose izrecno prosila za to dovoljenje.«

Gospod Dodd je pogledal v tla in s pritajenim glasom nadlejal:

»Ne bi hotel vreči krivde na koga drugega, toda gospa Bernard-Mose se je name obrnila s prošnjo, naj dovolim Irvinu, da gre jutraj z njo na sprehod. Njej je bilo mnogo do tega in rekla mi je, da prevzame vso odgovornost nase. Jaz sem končno od staršev le plačal. Če kaka mati zahteva posebno dovoljenje za svojega sina, se moram ravnati po njeni želji.«

Gospod Dodd je spet dvignil oči. Videti je bil popolnoma zdelan.

Toda dogovorjeno je bilo, da Irvin ne bo šel sam, temveč samo v spremstvu. Če bi ga kdo videl, ko je danes jutraj sam šel iz spalnice, bi ga bil takoj napodil nazaj,« je končal gospod Dodd.

Šef policije je zliž ves svoj gnev na MacPheya.

»In Vi,« je zatulil, »Vi ste bili tu nastavljeni, da pazite na tega otroka! In pustili ste ga, da vam uide izpred nosa!«

Od tu in tam

Preračun banovine Hrvatske dela odgovornim hrvatskim činovnikom precejšnje preglednice. Vsi strokovnjaki in tudi politiki so prepričani, da bi banovina Hrvatska ne mogla tolikih bremen, da bi se pokrili preračun 2 milijard din, kakor se glasi predlog preračuna, katerega so izdelali na banovini. Poglavitno vprašanje pa je, koliko bi banovina Hrvatska dobila od državne blaginje. Uredba za prenos poslov finančnega ministrstva še vedno ni izgotovljena, čeprav je finančni minister Hrvat. Zdi se, da se Hrvatje nečesto prenašajo v tem vprašanju. Večina hrvatskih listov naglašajo, da bo treba banovinski preračun skriti na podrgu milijardo en list pa je celo predlagal, da bi treba najeti notranje posojilo za izvedbo velikih javnih del in za pokritje izdatkov za nujna obnovitvena dela na ozemlju banovine Hrvatske. Spet pa pravijo dobri poznavatelji razmer, da bi bil razpis notranjega posojila slaba taktična poteza, ker bi se na ta način pred ljudstvom kompromitirale izjave hrvatskih politikov, ki so zmerom govorili za svojo samostojnost in etalno naglašali, da je Hrvatska sposobna živeti brez tujih podpor. Kaže, da bo vprašanje banovinskega preračuna rešeno načelno že v kratkem, v podrobnosti pa bo izdelan šele tedaj, ko bo znano, koliko bo banovina dobila od države. Sedaj se z osnutkom banovinskega preračuna bavijo hrvatski ministri.

Proti brezobzirnemu izsekavanju gozdov se je zavzela banska oblast v Zagrebu in za njo tudi hrvatska »seljaška zaščita«. Vprašanje se je sprožilo v zvezi z odločitvijo zagrebske nadškofije, da bo prodala del svojih gozdov, ki jih ima blizu Bjelovara. Nadškofija je imela s temi gozdovi več stroškov kakor pa dohodkov, ker so ji kmetje stalno uničevali gozd z brezobzirnim izsekavanjem. Pazniki niso mogli preprečiti, da ne bi ljudje kradli lesa in pustili po gozdu. Ko je kmalu nato prišlo do dražbe, so se pojavili kot kupci tudi trgovci. Kmetje so se začeli pritoževati, da bodo zavoljo tega izgubili svoje ugodnosti, ki so jih imeli od škofije, ker so smeli pobirati vejvice in staro drevje. Prosil so za posredovanje HSS. Ker je bila prva licitacija že izvršena, jo je potrdila tudi banska oblast. Pač pa so dosegli, da se je ustavila druga licitacija za gozdove blizu Zagreba. Tudi tu so brezobzirni ljudje uničevali gozd in delali s tem škodo v enaki meri lastniku kakor sebi. Poveljnik kmečke zaščite je moral posredovati, da so kmetje sprevideli svojo pregreho. Člani hrvatske zaščite so preiskali kmečke domove in našli v njih ogromno nakradenega lesa. Ko so kmetje obljubili, da ne bodo v gozdovih več pustili, je nadškofija odnehala od prodaje svojih gozdov.

Privilegirana izvozna družba je že začela organizirati nakupovanje vina in žganja neposredno od pridelovalcev. Glavni ravnatelj družbe, g. dr. Toth, je bil v Čaku in si ogledal teren, da bi se tam ustanovila prva nakupovalna postaja za vse bližnje okraje. Enake postaje bodo v kratkem odprli tudi v drugih vinorodnih krajih, da bodo izvili vinogradnike iz rok trgovcev, ki so cene zbilili z izgovorom na novo državno trošarino na alkoholne pijače. Prižad bo kupoval blago po višjih cenah in bo organiziral tudi prodajo v državi odnošno bo uredil izvoz pijač v tujino.

Monopolski delavci, ki so zborovali nekaj dni v Nisu, so izvolili svoj poseben odbor, ki bo skušal pri merodajnih oblasteh doseči boljše mezde za vse delavstvo v tobačnih tovarnah in drugih panogah monopolske uprave. V odboru je tudi delegat iz Ljubljane Franc Jemec. Monopolski delavci so v veliki večini organizirani v Jugorasu.

Regulacijski načrt mesta Zagreba bodo spreminili, kakor javlja zagrebsko časopisje. Prejšnji načrt je bil uveljavljen pred leti, toda iz vrst meščanov so se slišali pogosti protesti proti načrtu. Novi župan je naročil tehničnim strokovnjakom, naj načrt spremenijo in ga prilagodijo dejanskim potrebam mesta Zagreba. Dela za nov načrt bodo trajala najbrž več kot leto dni. Nato bo predložen banski upravi v odobritev.

Za milijonsko dediščino stare muslimanke so se tožarili sorodniki pred sodiščem v Travniku. Stara Zuhra Džumišić je živela skromno in radodarno podpirala vse reveže. Ni ga bilo človekoljubnega društva, katerega milijonarka ne bi obilo podpirala. Sorodniki pa se zanjo sploh niso zmenili, le otroci njene sestre so jo pridno oskrbovali. Tako se je starika slednjič odločila, da bo vse svoje imetje podarila tem otrokom, obenem pa si je izgovorila mesečno rento 5000 din do smrti. Čim pa so ostali sorodniki izvedeli za to, so se takoj oglašili. Proglasili so starko za slaboumno in zahtevali pred sodiščem razveljavitev darilne pogodbe. Toda zdravniki so ugotovili, da je starka duševno popolnoma zdrava. Sodišče je seveda tožitelje zavrnilo.

Proti uvedbi trgovskih knjig po določilih zadnje finančne uredbe so na svoj način protestirali štirje minarji v Vranju. Enostavno so se domeničili in zaprli mline, obenem pa pisali davčni upravi, da toliko časa ne bodo mlieli, dokler jih ne oproste vodenja trgovskih knjig. S tem svojim sklepom pa so najbolj prizadeli ljudi, ki ne morejo drugim nositi mlet žita. Domači mlini približno pol leta počivajo, ker poleti primanjkuje vode, pozimi pa je led. Minarji so na to računali in spravili k protestu ljudi. Kaj bo oblast v tem ukrenila, še ni znano.

Preračun banske uprave donavske banovine znaša skoraj 200.000.000 din in je za dobrih 9 milijonov dinarjev višji kakor lani. Pri vsem tem preračun ne predvideva povišanja dajatev, ker računa z večjim donosom davkov, na katerih osnovi so odmerjene banovinske dajatve. V sedanjem času ima Vojvodina najbolj ugoden položaj, ker ima v obliki takih pridelkov, ki najdejo danes največ kupcev v tujini. Pri otvorenosti seji banovinskega sveta sta bila navzoča tudi ministra Nikola Bešlić in Jevrem Tomić.

Za zgraditev jadranske železnice, ki bi tekla skozi Crno Goro, so se začeli vneto polegovati v Južni Srbiji in v Crni Gori. V nedeljo je bilo več zborovanj, na katerih so ustanovili posebne akcijske odbore, ki naj bi s svojimi posredovanji in vplivom priborili pri vladi potrebne kredite, da bi se podaljšala železnica od Peči skozi Andrijevico in Podgorico do morja. O tej progi se razpravlja v naši državi že celih 20 let, vendar pa se naprej ni prišlo, ker so se strokovnjaki prepirali o raznih trasah in o načinih, ki naj bi bili najcenejši in bi bili tudi tehnično lažje izvedljivi. Največjo korist od te proge bi imela Crna Gora, ki nima doslej nobene železnice razen ozkotirne železnice od Virpazarja do Bara. Nedvomno je, da bi nova železnica odprla Srbiji najbližjo pot do morja in bi za več sto kilometrov skrajšala dosežanje železniške poti do Splita in Metkoviča. Obenem pa bi se dvignila in razvila črnogorska pristanišča, ki so danes majhna in le životarijo.

SACHA GUITRY znameniti romanopisec, igralec in režiser v svojem najnovejšem franc. umotvoru

Film bleka in razkošja v katerem se zrealizirajo najslavnejše epohe francoske zgodovine
KINO UNION, tel. 22-21

Na Elizejskih poljanah

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Razne zgodbe iz sodne dvorane Razbojnik Jože Sitar ponovno sojen - Usoda vlomilčeva - Obtožena zločina poskušenege umora

Ljubljana, 29. februarja. Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih in sta bila sosodnika gg. Ivan Kralj in Rajko Lederhas, je na dopolnilno obtožbo državnega tožila g. Branka Goslarja ponovno razpravljalo o vlomilskih pustolovščinah tolovaja Jožeta Sitarja, rojenega 1907 na Jeranovem, občina Mekinje pri Kamniku. Sitar je bil član družbe tolovaja Salaja in je bil znan tudi z razbojnikom Tonom Hacetom. Velik prijatelj je bil Sitar z drznim vlomilcem Rudolfom Avpičem, ki je lani vlamljal po dolenskih krajih in odnašal vedno velik plen. Avpič Rudolf je storil prav žalostno smrt. Umoril ga je Hae lani poleti, mu slekel vrhnjo obleko in ga nato zavlekel mrtvega v neki kozolec v Spodnjih Gamelnjih, kjer ga je zakopal v seno. Avpičovo truplo je čez dober mesec našel lastnik kozolea in takoj o tem obvestil šentvitske orožnike. Jože Sitar in Rudolf Avpič sta lani ponoči 23. maja vlomila na Pristavi pri Trzinu v trafiko Uršule Zavrlove. Trafiko sta popolnoma oplenila in je uboga trafikantinja trpela do 400 din škode. Oba sta nato 9. junija lani vlomila v hišo posestnika Andreja Lombarja. Tu sta dobila velikanski plen. Do 15.000 din gotovine, tri hranilne knjižice in druge stvari. Lombarjevi so bili oškodovani za 127.250 din. Sedaj je prišla na dan še mala tatvina Sitarjeva, ko je 3. decembra 1938 odnesel Amaliji Gjorgjevičevi na Golniku dva stola, luč in še druge malenkosti.

Pri večrajšnji dopolnilni kazenski razpravi je Jože Sitar prejel za vsa doslej mu dokazana tatilska zločinstva tri leta, dva meseca in osem dni robije.

Prav huda je predla dvema lahkomišelnima fantoma, ki sta bila obtožena zločinstva poskušenege ropa, za kar določa kazenski zakon hude, tudi večletne kazni robije. Bilo je lani 9. decembra. Tona in Tomaž sta popivala okoli Brezovice. Postala sta zaradi zaužitega žganja močno vinjena. Posestnice in gostilničarke sin Tona Vrhovec je vozil z brezovske postaje domov v Kozarje na zapravilivku več vreč koruze. Seboj je imel v listnici 1000 din gotovine. Pri ovinku pod »Kopavnikom« na državni cesti Podsmreka-Kozarje sta Vrhovec srečala Tona in Tomaž. Tona je začel ustavljal voznika, potegnil ga je s sedeža. Kmalu nato je priskočil Tonetu na pomoč Tomaž in je začel voznika neusmiljeno obdelavati z nožem. Dal

mu je pet ran v prsa in hrbet. Vrhovec so morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico. Napadalca pa sta pobegnila, ker so Vrhovec prišli na njegove klice ljudje na pomoč. Vrhovec je dobro spoznal Tona in tako so kmalu orožniki imeli v rokah oba napadalca. Državni tožilec ju je obtožil zločina poskušenege ropa. Tona je priznal, da se je ruval z voznikom. Bil je popolnoma pijan, da sploh ne ve, kaj je takrat počel. Tudi Matevž je neposredno priznal, da je Vrhovec suval z nožem. Poneže je skušal to preklcati. Po mnenju zdravnikov so bile rane še precej hude. Mali senat je po končani razpravi zavzel k sodbi stališče, da ne gre v tem primeru za zločin poskušenege ropa. Zaradi pomanjkanja dokazov, da bi bil Tona res imel namen voznika oropati, je bil ta oproščen. Njegov kompanjon v zauživanju alkohola Tomaž pa je bil obsojen zaradi telesne poškodbe lahkega značaja na sedem mesecev strogega zapora.

Če ni dedičev, zapade premoženje državi

Naj tu spregovorimo nekaj suhoparnih besedi o zapuščinah in dediščinah. Ljubljansko okrajno sodišče ima prav mnogo posla z zapuščinami. Minelo meseci in meseci, celo leta, preden se uredi kaka velika zapuščina, ko gre za čedne milijone in se mogoče še dediči med seboj koljejo ne z noži, marveč z uma svitlim mečem. Okrajno sodišče je sestavilo pregled o zapuščinah in dediščinah. Iz leta 1938 je ostalo 376 zapuščinah zadev še nerešenih. Lani jih je na novo došlo 1935 (predlanski 1692). Prisojilnih listin, s katerimi je bilo zapustnikov premoženje razdeljeno med dediče, je bilo izdanih lani 290, predlanski 266. Zaradi siromaštva je bilo ustavljenih lani 1645, predlani 1306. Treba je omeniti, da sestavi o vsakem, kdor umrje v Ljubljani, okrajno sodišče smrtovnico, ki kratko navaja osebnostne podatke pokojnikove in njega premoženjske razmere. Ko se izkaže, da pokojnik ni zapustil nikakega premoženja, se taka zapuščinska zadeva hitro pošlje ad acta.

Redki so primeri, da zapade zapustnikovo premoženje državi. Lani je okrajno sodišče imelo primer, da je premoženje zapustnikovo pripadlo državi, ker ni bilo prijavljenih zakonitih dedičev. Svoj čas je trajala neka zapuščinska zadeva več let in ker tudi ni bilo dedičev, je prav čedno premoženje zapadlo državi.

Fantje

1. Jaka Hočevar 140,5. 2. Lajovic Marko 140. Za temi pa slede vse ostale, ki pa so zagotavljale, da bodo drugo leto bolje odrezale.

Splošno se vsem pozna velik napredek in je med mladimi nekaj mnogo obetajočih, ki utegnejo z leti ob vestnem vzdrževanju in pridnosti »zablesteti« med odličnimi drsalci. K nadaljnjemu uspehu jim tudi mi želimo sreče!

Športne vesti

Revija najboljših srednjeevropskih skakačev v Planici. Nedeljsko državno prvenstvo v Planici je s prijavo nemških tekmovalcev ogromno pridobilo na športni vrednosti. Sestali se bodo na tej skakalni prireditvi najboljši tekmovalci, ki jih danes premore Srednja Evropa. Svetovni prvak Bradl Josef, ki je s svojim skokom 107 m v Planici še prav posebno podprtel upravičenost od tega naslova, svetovni prvak Berauer, ki je sicer dosegel svetovno prvenstvo v kombinaciji, ni pa prav nič slabši v skokih, Weiler, zmagovalac letošnjih mednarodnih tekem v GA-PA, Palme, najboljši skakač severne Nemčije, ki je dolgo vrsto let imel prvenstvo med sudetskimi smučarji in je že skakal v Planici.

V borbo s to močno nemško ekipo bodo stopili naši fantje Klančnik Karel, Novšak, Jakopič, Pribošek, Florjančič in Bevc, to so skakači, ki bodo pošteno posegli v to borbo in danes ni mogoče predvideti, kdo izmed njih bo postavil boljši rezultat. Njihovo znanje je močno izravnanost ter so izidli te borbe med njimi popolnoma negotovi. Ker pa bo tekmovalje na domači skakalnici, je verjetno, da bodo nevarni tekmece nemškimi skakalnim prvakom. Tekmovalje, kot bo nedeljsko v Planici, bo športni dogodek prvega reda in ga pri nas s toliko športno vrednostjo še nismo imeli. Zanimanje za tekme je ogromno in pričakovati je številnega obiska gledalcev, ki bodo tokrat prišli na svoj račun.

Slovenski športni klub Maraton v Mariboru priredi dne 3. marca 1940 »Štanglov spominski smuk« od Ruške koče do Ruš za pokal »Slovenskega doma«, katerega urednik je bil pokojni Štangl Zdravko. Pravico štarta imajo vsi verificirani člani klubov, včlanjenih v Jugoslovanski zimskošportni zvezi. Tekmuje se po pravilih in pravilnikih JZSZ, vsak tekmovalac na svojo odgovornost. Tega dne bo ob 9 sveta maša za pokojnega Štangla pri Sv. Anehu na Pohorju, ob 10 žrebanje, ob 11 pa start pri Ruški koči — cilj bo v Rušah. Prvak prejme prehodni pokal in diplomu, drugi in tretji prejmeta diplomu, vsak tekmovalac prejme spominski znak. Pokal preide v trajno last onega, ki si ga osvoji trikrat zaporedoma ali petkrat v presledkih. Razdelitev nagrad bo po končni tekmi v kolodvorski restavraciji v Rušah. Prijave je poslati najkasneje do 2. marca do 12 s prijavino 5 din za tekmovalca na naslov SSK Maraton, Maribor, Koroška cesta 26-II. — SSK Maraton.

Litija

Volitve obratnih zaupnikov. V nedeljo, dne 25. februarja so bile v Litiji volitve obratnih zaupnikov. ZZZ je dobila 155 glasov in 3 zaupnike. ZZZ je letos za 20 glasov napredovala, rdeči pa so za 7 glasov nazadovale. Nedvomno pa bi bil napredek ZZZ še večji, če bi bile volitve delavni dan, kakor se je to dosledaj godilo, in če bi bilo zlasti med oddaljenim delavstvom več načelne zavednosti.

Prosvetno društvo v Litiji vprižori v soboto, 2. marca ob 8 zvečer in v nedeljo, 3. marca ob 3 popoldne v dvorani Ljudskega doma krasno dramo v 3 dejanjih »Naši otroci«.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	Temperatura	Relativna vlažnost	Oblačnost	Veter	Pada-vine
	sko stanje	v C	%	%	(smernost, jakost)	m/m vrsta
Ljubljana	767,7	10,0	0,8	92	3 NE ₁	—
Maribor	768,3	4,4	-7,0	90	5 0	—
Zagreb	767,9	6,0	-6,0	90	10 NE ₂	—
Belgrad	768,4	5,0	-1,0	60	5 NE ₂	—
Sarajevo	772,2	9,0	-4,0	90	10 0	—
Vis	767,9	10,0	5,0	90	5 SSE ₁	—
Split	767,2	15,0	7,0	80	3 NNE ₁	—
Kumbar	766,1	15,0	7,0	90	6 0	—
Rab	767,8	11,0	6,0	90	6 SSE ₂	—
Dubrovnik	768,6	15,0	5,0	70	0 NNE ₄	—

Vremenska napoved: Večinoma jasno, stabilno, čez dan toplejše vreme. Najnižja toplota zraka na letališču —5,5°C.

Koledar

Danes, četrtek, 29. februarja: Roman. Petek, 1. marca: Albin.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Ker je odredila oblast izpraznjen podstrežji in ima marsikdo tam spravljeno staro pohištvo, slike, les, dele oprave in drugo, se obrača uprava Narodnega gledališča v Ljubljani na lastnike takih predmetov s prošnjo, naj jih ponudijo gledališču ter z dopisnico ali telefonično obvestijo upravo, kdaj, kje in pri kom si jih njen zastopnik lahko ogleda.

Pred svojim koncertom, ki je najavljen za Veliko noč v Zagrebu, nam bo Ljubljanski godalni kvartet podal dela Mozarta, Debussyja in zaradi splošnega zanimanja kvartet R. Zike, ki je bil nagrajen v Zenevi. Koncert bo v petek, 1. marca ob 20 v veliki filharmonični dvorani.

Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta. Opozorjamo na izredni program Ljubljanskega godalnega kvarteta — Mozart, Zika, Debussy — ki ga izvaja na koncertu 1. marca ob 20 v veliki filharmonični dvorani.

Zveza šoferjev dravske banovine v Ljubljani ima svoj XVIII. redni letni občni zbor v nedeljo, dne 3. marca 1940 v salonu restavracije »Pri Levu«, Ljubljana, Gosposvetska cesta. Začetek obnega zboranja točno ob pol devetih popoldne.

Kdor hoče biti deležen resničnega glasbenega užitka, ta naj poseti petkov koncert Ljubljanskega kvarteta, ki bo ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Izvajala se bodo dela Mozarta, Zike in Debussyja. Kvartet je odličen in za služi vse naše zanimanje. Začetek ob 20, predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Prihodnji simfonični koncert bo v ponedeljek, 4. marca v veliki Unionski dvorani. Ta koncert se bo vršil pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanca ob 20 letnici Orkestralnega društva Glasbene Matice. Na njem se bo sploh prvič javno izvajala Škerjančeva godalna suita za godalni orkester, dalje bomo slišali prvič na našem koncertnem odru Faurejevo predigro k operi »Penelope« in Saint-Saensovo drugo simfonijo v a-molu. Obe deli sta pisani za veliki orkester. Moje pianist Ivan Noč pa bo zaigral Rahmaninov II. klavirski koncert v e-molu s spremljevanjem orkestra. Orkestralno društvo je zelo pomemben faktor v našem koncertnem življenju, zato je dolžnost vsega glasbenega občinstva, da v velikem številu poseti njegov koncert, ki bo v veliki Unionski dvorani, in proslavi tako 20 letnico vztrajnega in nesebičnega dela. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Vprašanje zaščite otrok v slučaju vojne je obširno obrazloženo v 1. številki »Zaščite« letošnjega letnika, ki je pravkar izšla. Opozorjamo nanjo predvsem vse starše, kakor tudi društva in organizacije ter ustanove, da se seznanijo z njeno vsebino. Letna naročnina »Zaščite« znaša 35 din in se naroča na naslov: Ljubljana, Beethovnova ulica 14/II, tel. 38-26.

Ga. Majdič Franja iz Ljubljane, Erjavčeva cesta 4, je namesto zdravniškega honorarja poklonila za uboge bolnike zavoda za zdravljenje in raziskavanje novotvorb v Ljubljani znesek 250 din ter se imenovani tem potom najiskrenejše zahvaljuje vodstvo zavoda. Vivant sequentes!

APZ priredi koncert 11. marca ob 20 v Unionu. Vstopnice na univerzi v vratarjevi loži. Cene 40, 50, 25, 20, 15, 10 din, stojšča 7 in 5 din.

Predavanje o Finski. Kot prej po svojih odličnih športnikih, tako sedaj po svojem junaštvu, vzbuja Finska pozornost in občudovanje vsega sveta. Da bi ustregla željam občinstva, ki želi še kaj več vedeti o deželi tisočih jezer, bo priredila Prosvetna zveza v petek, 1. marca ob 20 v Franciškanski dvorani predavanje o Finski. Predavanje bodo spremljale številne skoptične slike. Predaval bo primarij dr. V. Mersl, ki je obenem z bataljonom jugoslovanskih vojnih prostovoljcev, dodeljen mednarodnemu ekspedicijskemu koru (North Russia Expeditionary Forces), ob koncu svetovne vojne preživel 16 mesecev kot medicinec in tolmač za tuje jezike v pokrajinah ob Belem in Severnem ledenem morju. Opozorjamo na predprodajo vstopnic pri Prosvetni zvezi. Miklošičeva 7, in v trgovini Sfiligoi za Franciškansko cerkvijo.

Ljubljansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Četrtek, 29. febr.: »Praznik cvetočih češenj.« Red B. Petek, 1. marca: Zaprt. Sobota, 2. marca: »Strahopetec.« Premiera. Premierski abonma. Nedelja, 3. marca ob 15: »Princeska in pastirček.« Mladinska predstava. Znižane cene. — Ob 20: »Rdeče rože.« Izven. Znižane cene.

OPERA. — Začetek ob 20.

Četrtek, 29. februarja: »Balet Hrestač.« »Jolanta.« Red Četrtek. Petek, 1. marca ob 15: »Nižava.« Dijaska predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 dinarjev navzdol. Sobota, 2. marca: »Tosca.« Izven. Gostovanje Vere Majdičeve in Borisa Popova. Nedelja, 3. marca ob 15: »Lumpaci Vagabundus.« Izven. Znižane cene. Ob 20: »Balet Hrestač.« »Jolanta.« Izven. Znižane cene.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 29. febr. ob 20: »Via Mala.« Zadnjič. Globoko znižane cene.

Povsod zraven - a nikjer doma

Pisano življenje ameriškega radijskega poročevalca

Povsod na obmejnih postajah, na prekomorskih parnikih, na mednarodnih vlakih, poznajo dr. Maksa Jordana. Ta mož vsaj enkrat na leto steče okrog sveta in lahko vam pokaže potni list, na katerem ni niti za centimeter prostora več, kamor bi bilo še mogoče pripiti kolek, čeprav merijo njegovi potni listi vseh mogočih držav dva metra, če bi jih razprostrli.

Dr. Maks Jordan je človek, ki preživi večino potovanja v zraku, večni popotnik, neugnjan in hiter, kakor da bi jahal streljo. To je cela letišča znanost. Človek bi mislil, da je še v San Francisku, pa jo že seka po moskovskih ulicah. Danes pišejo, da je na Filipinih, jutri pa ga že srečate v Amsterdamu. Zajtrkuje v Kopenhagnu, južno si privoščiti v Biaritu, večerja pa v Lizboni. Človek, ki je povsod hkratu, ima poln žep diplom in častnih doktoratov raznih univerz. Seveda zna celo vrsto jezikov in ruščina mu teče prav tako gladko kakor angleščina, italijanščina, francosčina ali pa nemščina. Ni je stvari na svetu, ki bi se zgodila brez njega. Se najde način, da pride zraven. Sedaj je pri rojstvu princev, potem ga vidimo v kakšni znameniti hiši, kjer umira znana osebnost. Pozna vse vladarje in predsednike držav, vse ministre in vse narode. Pri vseh nesrečah je zraven in kjer se zgodi kak važnejši dogodek, ga ne manjka. Povsod, kjer se pripravljajo kaj politično važnega ali sprememba v vladi — povsod je on zraven. Ko je gorel v Berlinu Reichstag, je bil poleg, in preden so nemške čete vkorakale na Dunaj, je bil on že tam. Ko so se v Monakovem sestajali predsedniki Chamberlain, Daladier in Mussolini, tudi njega ni manjkalo.

Kdo pa je ta »vse povsod«? To je poročevalac »National Broadcasting Company«, velike ameriške radijske družbe, kralj radijskih poročevalcev, nedosegljiv umetnik intervjujev in zbiralec najrazličnejših poročil. Svoj urad ima v Balu, povsod okrog po svetu pa nebroj agentov in postaj, ki ga sproti obveščajo. Kadar vsi drugi odpovedo, on še vedno najde način, da obvešča ameriško javnost po radiu o stvareh, ki se na svetu dogajajo.

Ko je profesor Piccard priletel iz nebeskih višav, je bil on zraven, in preden je abesinski cesar zapustil svojo deželo, je po njem poslal v svet svoje pretresljivo sporočilo in mnenje o človekoljubju in brigi veseli za druge narode. Ameriški poslušalci so lahko besedo za besedo poslušali »Pasijone«, ki so ga igrali v Oberammergau in samo njemu se morajo Američani zahvaliti, da so na sveti večer poslušali betlehemske zvonove.

Ko je 1. septembra izbruhnila med Nemčijo in Poljsko vojna, je v Berlinu govoril v mikrofoni v trenutku, ko so zatrobile prve trobente in pozivale nemški narod v boj. Javljal je svojim sodržavljanom dogodke, ki so se odigravali v tem trenutku v Berlinu in opisoval razburjenje, ki se je polasčalo prebivalcev Berlina. Takoj na to se je vsedel v letalo in bil pri prvih spopadih med Nemci in Poljaki ter javljati v Ameriko potek mobilizacije in začetnih bojov. Do poslednjega trenutka je Američanom poročal, kako hrabro se Varšava brani in kako teče poljska kri za svobodo domovine.

Ko je ameriška ladja »City of Flint« priplula iz Murmanskga in vrgla sidro v Bergen, je bil zopet on zraven in radovednemu svetu pripovedoval dogodivščine poveljnika ladje, ki jih je bil doživel na svojem potovanju. Seveda ne bi bil to on, če ne bi prvi zaslišal prvega Angleža, ki so ga Nemci ujeli in njegovo pripovedovanje sporočili vsemu svetu. Ko so Sovjeti začeli osvobodjevati Fince, je takoj organiziral poročevalsko službo in iz Helsinkov na kratkih valovih sporočal preko Stockholma, Motala in Zeneve Američanom vse dogodke. Dr. Jordan je svojemu poklicu in službi predan z vsem srcem. »Do tega poklica čutim veselje, ki se ne da opisati, in nepremagljivo strast,« pravi sam.

Ni je stvari, ki bi ga pri njegovem delu ovirala in ni je težave, ki je ne bi mogel premagati. Samo nekaj mu nekoliko greni poklic — cenzura, proti kateri je vsak boj zastopil. Ta mu prepoveduje, da ne sme vsega povedati, kar ve. Če bi smel povedati vse, bi svetu lahko postregel še z marsikatero zanimivo novico.

Bilo je prehuo

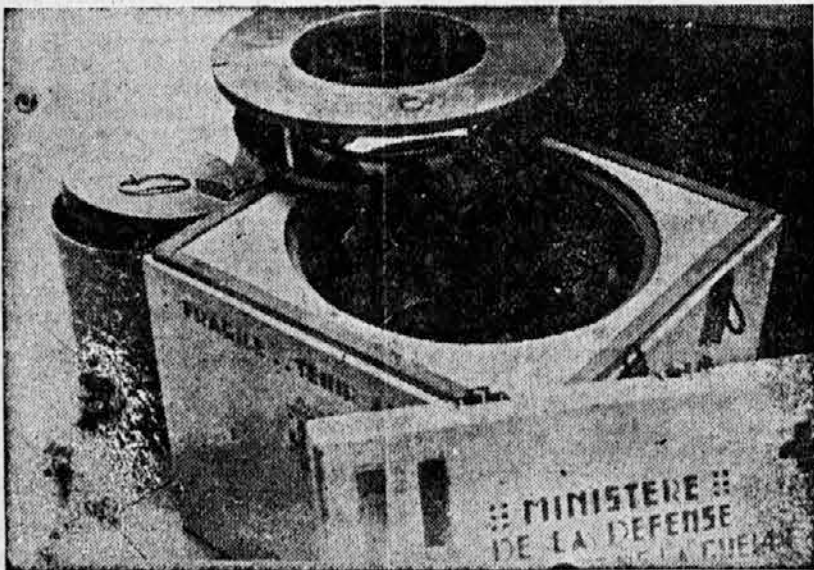
Ko so Nemci zavojevali Poljsko, so mnogo Poljakov preselili v notranjost Nemčije ali pa v koncentracijska taborišča. Težko je pustiti svojo domacijo, pa naj bo že tako ali tako. Dogodek, ki se je dogodil v Poznanju, nam priča, kako težko je zapustiti kraj, kjer si preživel leta in leta.

Nek poznanski brivec je moral pustiti vse in iti, kamor je velela višja sila. V njegovo hišo se je naselil nek Nemec in prevzel tudi njegovo obrt. Prejšnjemu gospodarju se je stozilo po domu in posrečilo se mu je, da je pobegnil. Prišel je v Poznanj utrujen, bradat in kosmat. Stopil je v svojo hišo, se dal obriti, potem pa je pozorno ogledoval predmete v brivnici. Nenadoma je segel v žep po samokres in na mestu ustrelil svojega naslednika. Ko je prišla policija, je našla notri v sobi samo dvojne trupel.

Da dobiš plašč

Tisk češko-moravskega protektorata je te dni prinesel pogoje, pod katerimi dobi dovoljenje, da si smeš kupiti volnen plašč. Predvsem dobiš plašč, če imaš bon. Da pa dobiš bon, moraš prvi navesti tehtne razloge, da plašč res potrebuješ. Bone delijo posebni uradi, po mestih kakor tudi po deželi. Kot zadostni razlogi, da dobiš bon, so sledeči:

1. prosilec ne nosi niti plašča niti površnika, ker ga nima;
2. prosilec sicer ima plašč, toda je tako zdelan, da vzbuja pri mimo idočih sočutje. Zdelan je zato, ker je imel njegov imetnik smolo in je bil žrtev nesreče (tu je treba navesti nesrečo: karambol, požar ali kaj podobnega);
3. zdravniško mnenje pravi, da bi se prosilčeva bolezen, zaradi katere je trenutno bolan, tako poslabšala, da bi lahko umrl, če bi šel brez plašča ven;
4. prosilec mora v tej hudi zimi na važno zborovanje;
5. noseče ženske smejo zahtevati večje plašče.

Posode za ohranjanje in prevažanje človeške krvi za potrebe v franc. vojaških bolnišnicah

R. L. Stevenson:

Na Južnem morju

Kjub temu pa bi se bil Paaeua, če bi bili ostali v Atuanu, čutil dolžnega, da nam odkaže na svojem posvetu stanovanje ter nam da na razpolago za delo mlade delavce in kokosove palme, da bi bili preskrbljeni. Prej sam bil omenil Avstrilija. Ta je bil na neki premožovni ladji, ki je skupaj s svojo sestrsko ladjo plula iz Clydeja. Obe ladji sta odpluli k Kap Hooru, in obe sta se vneli, čeprav ju je ob istem času ločilo nekaj sto morskih milj. Eno je popolnoma pogorela in bila uničena; zapušteni železni trup druge pa so po dolgem iskanju in potikanju našli, ga končno izvlekli na kopno, nanovo zgradili in popravili, tako da dandanašnji spet plove okrog po morjih kot ladja ter je kot v domači luki zasidrana v San Franciscu.

En čoln s preživeli s teh dveh ladij je po dolgih blodnjah in pomanjkanju prispel na otok Hiva-ua.

Neki od teh mož so prisegali, da se ne bodo nikdar več izpostavili nevarnostim morja, toda od vseh njih je ostal prisegi zvest edinolet Avstriljec. Ostal je tam, kjer je pristal, in hoče tam umreti, kjer živi. Pri takem človeku, ki je slučajno zašel med Polinezijske ter se pri njih udomastil, se da to življenje primerjati le z vrtnarjem, ki je na polju, v s telesom postane del domorodnega ljudstva, popolnoma preneha biti tujec, postane krvni brat, je deležen blagostanja in ugleda svoje nove družine, ter ima po njenem nadziranju tudi moralno dolžnost, da jih prav tako velikodušno pouči o eadovih svojih evropskih sposobnostih in spretnosti. Ta nepisana obveza pa spet predstavlja činitelja, ob kateri se spet potika toliko belih ljudi. Da bi v trenutku dosegel prednost — recimo, da gre za dosego trgovine — se bele prilagodi polinezijskim običajem in postane za dan ali dva sin ali brat domačina, potem ko si na tihem obljubi, da bo pozneje lesteval.

po kateri je bil priplezal do svojega cilja, nemudoma brnil in da se bo tega sorodstva takoj iznebil, čim se mu bo zazdelo nadležno. Tedaj opazi, da sta pri slednji trgovini dve stranki. Morda je njegov polinezijski sorodnik preprost človek, ki te krvne vezi jemlje resno; morda pa je tudi zvita glava, ki je pakt sklenil prav tako v misli na svoj dobiček. V obeh slučajih je trgovina izropana, v hiši mrgoli lenih domačinov, in čim bogatejši postane mož, tem številnejši in nečnejši postanejo njegovi rjavi sorodniki. Večini se posreči ob teh okoliščinah, da si kupijo svobodo ali pa si jo izsilijo brutalno; mnogo pa jih vegetira brez upanja ter jih do smrti obzirajo paraziti.

Nobenega razloga nismo imeli, da bi se sramovali kakor brat Mihael. Naši novi sorodniki so bili prijazni, krotki, vljudni in radodarni. Zena je bila v bistvu prava mati, mož pa osebnost, kieno jo njeni predpostavljeni po pravici visoko cenili. Paaeua je bil vedno oblečen brez graje; bil je videti kakor utelešena spodobnost, prav kakor temnopolt, čeden, neumen in verjetno tudi veren mlad mož na direktni poti z evropskega pogreba. Svojo resnobo je razkazoval kakor okras. Nihče ne bi bil mogel bolj natančno orisati zaželeni značaj kakšnega nanovo postavljenega poglavarja, predstraže civilizacije. In vendar se človeku v fantaziji zdi, da bi kot eden od prvih pohitel k človeški gostiji, če bi Francozi odšli iz dežele ter tako spet priklicali v življenja stare šege in navade. Ne sme pa se zdeti kakor bi bil hotel biti krivičen do Paaeua. Njegova poštenost je bila več kakor samo videz, popleskanost; njegov smisel za spodobnost ga je ojelel za nepričakovane borbe in najtežje spopade.

Nekega večera sta kapitan Otis in mr. Osbourne odšli na kopno, v vas. Vse je bilo razburjeno; ples je bil pravkar začel; brez dvoma se je pripravljala noč zabave in naša pustolovca sta se neznan-eko veselila srečnega naključja. Močan naliv ju je segnal v Paaeuevo hišo. Kjer so ju gostoljubno sprejeli, ju zvalili v neko sobo ter ju tam zaprli.

Vrhovna poveljnica angleške in francoske vojske na Bližnjem vzhodu, francoski general Weygand in angleški general Wavell ob vojaški paradi v Egiptu.

Časi se spreminjajo

Po lovu za zlatom v zadnjem stoletju in po lovu za petrolejem se je sedaj začel v Kaliforniji lov za živim srebrom. Tam je gorovje Shasta, ki je dobilo ime po plemenu, ki je tam prebivalo. Kadar so šli vojaki tega plemena v boj, so si s cinobrom pobarvali lica in ko je prišla civilizacija, je tudi ta začela cinobar uporabljati v vojne namene. Belci se niso z njim mazali po licih, ampak so z njega začeli pridobivati živo srebro s katerim so prevlekli spodnje dele bojnih ladij, pred vsem pa so iz njega izdelovali razstrelilne snovi.

Proti koncu avgusta lanskega leta je veljala steklenica živega srebra, ki je tehtala 76 liver, 86 kanadskih dolarjev. Ko se je Kanada septembra meseca lanskega leta pridružila Angliji in napovedala Nemčiji vojno, je kanadska vlada kupila vse zaloge živega srebra. Cena je močno poskočila in se je dvignila od 86 dolarjev na 165 za 76 liver.

Sedaj, ko se cene tako občutno dvignile, se je začel silen lov za živim srebrom. Že opuščene rudnike so spet obudili k življenju in armada geoloških izvedencev se potika po gorovju Shasta ter išče novih ležišč te tekoče rude.

Zopet obujeno srce

V Londonu se je te dni dogodil nenavaden dogodek. V neko londonsko bolnišnico so pripeljali petinšestdesetletnega možaka, ki ga je bil prevrnil avto. Pri tem ga je tako hudo poškodoval, da so mu morali odrezati nogo. Medtem ko so mu žagali nogo, mu je nenadoma prenehalo biti srce. Takoj so mu dali injekcijo ter ga poskušali s kisikom in umetnim dihanjem spraviti k zavesti. Po petih minutah mu je res začelo srce utripati, toda po desetih urah je kljub vsem poskusom umrl zaradi otrpnjenja možgan. Ker je srce prenehalo biti za pet minut, možgani tako niso dobili neobhodno potrebnih snovi in zaradi tega je nastopila smrt. Pravijo, da je to prvi primer v medicini, ko se je posrečilo obuditi srce, potem ko je že prenehalo biti.

Preveč so zahtevali

To se ni zgodilo v Ljubljani, pa tudi v Ribnici ne, ampak v Ameriki, kjer vedno kakšno pogruntajo. Sodišče v Ballevilleu je obsodilo neko enainvajsetletno ženo na petnajst let ječe, ker je ubila svojega moža. Nekaj sta se skregala in ženi je planila v žile južnjaška kri. Sklenila je, da se bo moža iznebila. Ko je zaspal, ga je spegega ustrelila. Prišla je pred sodišče na zagovor in sodnik ji je prisodil petnajst let pokore. Sodnik je mislil, da je prav razsodil, javno mnenje, ki je tudi huda sila, pa je bilo drugačnega mnenja. Zahtevalo je, da se ženi za tako hud prestopek prisodi 199 let zapora ali pa dosmrtno ječo.

Malo čudna številka je to in je čisto ameriška ali pa kakor cene Batovih čevljev.

Sčasoma je d'ž popustil, slovesnost bi se morala zdaj pričeti zares, in mladi fantini iz Antuone so se začeli klatiti okrog hiše ter klicali moja dva sopotnika okoli špranje v temi. Pozno ponoči so se klici ponovili, bili so pa precej pomešani z norčevanjem; še pozneje sta jetnika, ki ju je mučil in vabil hrup slovesnosti, poskusila zbežati. Bilo pa je vse zaman; povprek pred vrati je ležal oni bogaboječ hišni oče Paaeua in se je delal kakor bi prav trdno spal; moja dva prijatelja sta se morala svoje-mu »konjčku« hočeš-nočeš odpovedati. V tem tako imenitno evropskem slučaju smo lahko razbrali tri različne motive. Prvič se je čutil Paaeua odgovornega za duše, ki so mu bile zaupane; šlo je za mlade ljudi, in Paaeui se je zdelo pravilno, da jih je odvrnil od rožnate poti greha. Drugič je imel vendar svoj položaj v javnosti ter se ne bi spodobilo, če bi se njegovi gostje prikazali pri slovesnosti, ki je sam nikakor ni odobral. Tako bi lahko doma govoril strog duhovnik k svojemu posvetnemu gostu: »Pojdi v gledališče, če se ti zdi — toda — nikari ne zameri — ne iz moje hiše!« Tretjič je bil Paaeua ljubosumen in ne povsem brez upravičenosti (kakor se je pozneje še pokazalo), in tisti, ki so se bili udeležili slovesnosti, so bili le sateliti njegovega neposrednega takmeča, Moipuja.

Adopcija je v vasi napravila precejšen dojem; namah smo mi tujci postali popularni. Paaeua si je v svojem težavnem položaju kot postavljeni poglavar znal črpati iz tega dejstva moč in dostojanstvo, in le Moipu ter njegovi pristaši so bili s to njegovo zvezo nezadovoljni. Zdi se, da je vse ljudi obšlo neodoljivo nagnjenje do tega človeka; kapitana Harta, katerega je bil on oropal in mu grozil s smrtjo, očeta Orensa, na katerega je bil streljal ter ga ponovno preganjal v gozdove, moja lastna družina, da celo francoski uradniki! Padec ga je bil omeščal; njegov sin naj bi po Paaeuevi smrti postal njegov naslednik v poglavarstvu dostojanstvu.

(Nadaljevanje.)

Neuspeh sovjetskih padalcev

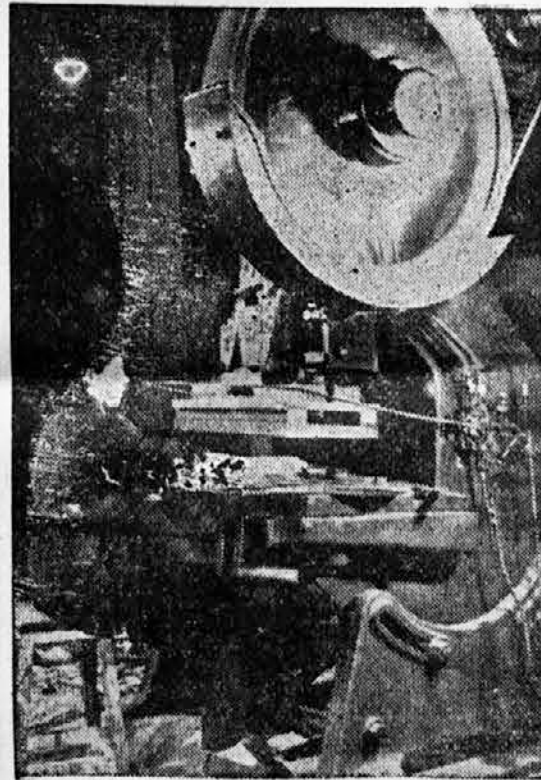
Vsi se še spominjamo, koliko je bilo pred leti govorjenja o vojnih čudežih, ki jih bodo ustvarjali sovjetski padalci, spuščeni v bataljonih za nasprotnikovimi črtami. Zdaj na Finskem so ti padalci prvič nastopili — in so ga polomili kakor ostala rečca armada. Finci so mnenja, da je vsekakor dobro, da sovjetsko vrhovno poveljstvo še naprej misli, da je spuščanje rečeh vojakov iz letal na finsko ozemlje uspešno.

Vodja neke finske patrole pripoveduje, da je neko svetlo noč njegov oddelček opazil, kako so sovjetska letala spustila več vojakov na finsko ozemlje. Finci so jih takoj odkrili in alarmirali svoje posadke. Zasledovali so sovjetske vojske, ki so bili oblečeni v finske uniforme. Ti vojaki so prežali na železniških postajah, kjer pa so jih Finci aretirali. Pri pregledu dokumentov se je zdelo, kakor da so v redu, možje so tudi govorili finsko. Imeli so s seboj razna priporočila pisma. Nekatere opazke v potnem listu pa so vzbudile pozornost. Zato so možakarje preiskali in našli pri njih velika razstreliva. Ugotovili so, da gre za vo-hune, ki so v službi Sovjetov, ki so jih sovjetska letala spustila s padali na finsko ozemlje.

Vodja druge patrole je sporočil, da imajo sovjetski vojaki, ki se spuščajo s padali, zlasti veliko razstreliva. Ugotovili so, da gre za voditi po glavnih poteh, zlasti ne v operacijskem predelu, ki je strogo nadzorovan. Tisti vojaki, ki zaidejo v gozd, so izgubljeni. Njihove smuči namreč puščajo sled ter jih finske patrole, ki vedo, kod se gibljejo Finci, kaj hitro odkrijejo. Zaradi tega imajo sovjetski vojaki, ki se spuščajo v ozadju fronte, velike težave in ne morejo nikjer izvesti določenih nalog. Finci jih poprej odkrijejo. Vojak, ki nima v redu svojih papirjev, mora takoj v ječo. Prav tako pa se morajo boriti z velikimi težavami oni, ki se izgubijo.

Večino teh padalcev Finci postrele še v zraku. Tisti sovjetski vojaki, ki se spuste, ne morejo služiti svoji vojski niti kot vojniki, niti kot agitatorji in tudi ne kot saboterji. Njihovo delovanje na Finskem je zaradi stroge kontrole tako omejeno, da ne prihaja v poštev in da se Fincem ni tega rečeha vojnega čudeža treba nič bati.

Spet en primer, kako vse moderne vojne pogruntacije odpovedo, če natele na pravega nasprotnika.

Francija je v svojih orožarnah in letalskih tovarnah zaposlila ogromno žensk, ki so se za fina, kovinarska dela obnesle skoraj boljše kakor moški. Na sliki vidimo tako delavko pri strugalniku.

Ta je pa trden!

Star pregovor pravi, da je sveti zakon trdnjava, iz katere silijo tisti, ki so notri, noter pa tisti, ki so še zunaj. O tem je menda najbolj prepričan ameriški major Hugo Fraser, ki ga noben ne more prepovoriti, da bi zajadril v pristan, kamor zajadra slejkoprej vsak zemljan ali zemljanka. Še več. Njegov oče, ki je pred kratkim umrl, bi strašno rad videl, da bi se sin že enkrat oženil. Ta pa ni kazal prav nobenega veselja. Oče je v oporoki zapustil polovico premoženja njemu, polovico pa njegovemu bratu. Vsak je dobil po 500.000 dolarjev, kar je prav čedna vsota. On pa dobi ta denar samo pod pogojem, če se oženi. Čeprav je dedščina precejšnja in bi marsikoga zapeljalo, on vendar noče nič slišati o ženitvi in pravi, da bo ostal star fant. Če že ne morem dobiti dedščine, bom dobil vsaj obresti. To v oporoki ni nič omenjeno, je rekel. Obresti bodo pa že tolikšne, da bom živel brez skrbi, in to brez žene.

Trdoglav je ta Američan, in človek ne ve, ali bi se mu smejal ali bi mu čestital.

Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 29. febr. 7. Jutrjanji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Operne arije (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Rudolf Pilihi igra na harmoniko — 14 Poročila — 18 Po širni Jugoslaviji (Radij. orkester) — 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarik) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Telovadno predavanje — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Sestre Stritarjeve pojo, pri klavirju prof. P. Šivic — 20.40 Reprodukcijski koncert simf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pester spored Radij. orkestra.

Maročajte Slovenski dom!